

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
------------------------	---

CZĘŚĆ I. NARODZINY WIEKU

Ziemia na przełomie XIX i XX wieku	11
Mieszkańcy Ziemi na przełomie XIX i XX wieku.	16
Wierzenia, wyznania i Kościoły na przełomie XIX i XX wieku	19
Państwo Kościelne	24
Rozwój wiedzy o świecie i społeczeństwie	26
Nowe ideologie i programy	30
Rywalizacja mocarstw o wpływy i znaczenie w świecie przełomu wieków	35
Konflikty wojenne przełomu XIX i XX wieku	45
Wścig zbrojeń na przełomie wieków XIX i XX	50
Układ sił w świecie	59
Kultura i sztuka przełomu wieków	62

CZĘŚĆ II. PIERWSZA WOJNA ŚWIATOWA (1914-1918)

Wojna wnuków i kuzynów	67
Działania wojenne w Europie latem i jesienią 1914 roku	73
Obszary pozaeuropejskie	77
Działania wojenne w 1915 roku	79
Stanowisko Włoch	82
Walka o Bałkany w roku 1915	83
Zmagania wojenne 1916 roku	86
Walki w rejonie twierdzy Verdun (21 lutego - 18 grudnia 1916).	86
Bitwa nad Sommą	87
Front wschodni w 1916 roku	87
Walki na Bliskim Wschodzie	88
Przystąpienie Rumunii do wojny	90
Wojna na morzu	90

Kryzys polityczny w państwach wojujących w 1916 roku i pierwsze próby przerwania wojny	94
Obalenie caratu w Rosji i działanie frontu wschodniego w 1917 roku	98
Front zachodni w 1917 roku	101
Przejęcie władzy przez bolszewików i wystąpienie Rosji z wojny	105
Zmagania wojenne na froncie zachodnim w 1918 roku.	107
Wpływ wojny na rozwój techniki wojennej	111
Działania lotnicze okresu pierwszej wojny światowej (1914-1918).	112
Kapitulacja państw bloku centralnego	115
Państwa neutralne i sytuacja na pozostałych kontynentach	117
Straty i zniszczenia wojenne.	120
Kultura i sztuka doby wielkiej wojny	122

CZĘŚĆ III. ŚWIAT OKRESU MIĘDZYWOJENNEGO (1919-1939)

Kształtowanie nowego oblicza świata (1919-1923)	125
Przeobrażenia rewolucyjne w Europie (1919-1921).	125
Konferencja pokojowa w Paryżu	130
Problem niemiecki	131
Traktat pokojowy z Austrią	133
Kwestia węgierska	134
Pokój z Bułgarią w Neuilly 27 listopada 1919 roku	134
Traktat pokojowy z Turcją w Sévres z 10 sierpnia 1920 roku	135
System mandatowy i ochrona mniejszości narodowych	135
Wojna polsko-radziecka lat 1919-1921	136
Rewolucja w Turcji i wojna grecko-turecka 1921-1922 roku	140
Europejskie państwa zwycięskie wobec pokoju	142
Państwa amerykańskie i pokój	146
Sprawy Dalekiego Wschodu. Konferencja waszyngtońska	149
Rozliczenia finansowe i konferencja w Genewie	153
Kryzys roku 1923 w Europie.	156
Powstanie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich	159
W dobie względnej stabilizacji (1924-1929)	162
Odbudowa Niemiec w latach 1924-1927	162
Problem bezpieczeństwa zbiorowego	167
Stabilizacja państw Europy Środkowej i Zachodniej	171
Faszyzm włoski i stabilizacja sytuacji we Włoszech.	174
Dyktatura generała Primo de Rivero w Hiszpanii	178
Dyktatura Piłsudskiego w Polsce	181
Dyktatura generała Antonio Carmony w Portugalii	183
Półwysep Bałkański i państwa skandynawskie w dobie względnej stabilizacji.	184
Bałkany	184
Państwa skandynawskie i nadbałtyckie	185
Przejęcie ZSRR do budowy podstaw socjalizmu	185
Państwa amerykańskie w latach dwudziestych XX wieku	187

Ewolucja stosunków na Dalekim Wschodzie i w Azji Południowo-Wschodniej	191
Japonia	191
Chiny	194
Indochiny	199
Wielki kryzys ekonomiczny i jego następstwa (1929-1935)	199
Przejawy kryzysu	199
Franklin Delano Roosevelt i polityka New Deal	205
Przekształcenie Niemiec w państwo totalitarne (1930-1935)	208
Budowa stalinowskiego modelu socjalizmu w ZSRR	215
Militaryzacja Japonii i podbój Mandżurii	219
Podbój Chin przez Japonię	222
Państwa Europy Zachodniej w czasie kryzysu	224
Konflikty wojenne lat 1935-1939	228
Podbój Etiopii przez Włochy Mussoliniego (1935-1936)	228
Wojna domowa w Hiszpanii w polityce mocarstw (1936-1939)	230
Podboje Japonii w Chinach w latach 1937-1939	236
Ekspansja Niemiec hitlerowskich w Europie w latach 1935-1939	242
Narastanie kryzysu politycznego w świecie w latach 1938-1939	248
Układ sił politycznych i wyścig zbrojeń w przededniu wybuchu drugiej wojny światowej.	251
Potencjał ekonomiczny	251
Wyścig zbrojeń	255
Zastosowanie nowej techniki wojennej	261
Lotnictwo niemieckie	262
Nauka, technika, kultura i sztuka okresu międzywojennego	264

CZĘŚĆ IV. DRUGA WOJNA ŚWIATOWA (1939-1945)

Najazd na Polskę i wybuch wojny	273
Miejsce Polski w hitlerowskich planach ekspansji w 1939 roku	273
Układ Ribbentrop-Mołotow z 23 sierpnia 1939 roku	277
Niemiecki plan wojny błyskawicznej z Polską (Fall Weiss)	279
Polskie przygotowania obronne	281
Działania zbrojne do 4 września 1939 roku	284
Dziwna wojna na Zachodzie	287
Zmagania wojenne w Polsce w dniach od 4 do 17 września	289
Przystąpienie ZSRR do akcji przeciw Polsce i jego następstwa	291
Układ niemiecko-radziecki z 29 września 1939 roku	295
Podział ziem polskich	296
Straty wojenne	298
Powstanie bloku wojennego Niemiec, Włoch i Japonii.	299
Przygotowanie Francji i Wielkiej Brytanii do wojny	299
Walki na morzach i oceanach w 1939 roku	302
Podboje ZSRR w latach 1939-1941	304

Atak niemiecki na Danię i Norwegię (kwiecień - czerwiec 1940)	306
Podbój Belgii, Holandii, Luksemburga i Francji (maj - czerwiec 1940)	309
Sytuacja polityczna w Europie Zachodniej na przełomie lat 1939 i 1940	309
Siły zbrojne aliantów	311
Plany niemieckie z przełomu lat 1939 i 1940	313
Działania wojenne do 3 czerwca 1940 roku	315
Działania zbrojne we Francji od 4 do 21 czerwca 1940 roku	318
Kapitulacja Francji i jej skutki	320
Bitwa o Anglię latem i jesienią 1940 roku	322
Sytuacja społeczno-polityczna w Anglii latem 1940 roku	322
Emigranci wojenni w Wielkiej Brytanii w 1940 roku	324
Plany Hitlera wobec Anglii latem 1940 roku	326
Fiasco niemieckiego planu wyeliminowania Anglii z wojny	328
Walka o przełamanie blokady morskiej	330
Ekspansja faszystowskich Włoch (1939-1941)	332
Przygotowanie wojenne Włoch	332
Podbój Albanii i podpisanie układu z Niemcami w 1939 roku	334
Wojna z Francją i jej następstwa	336
Wojna na terenie Afryki Północnej w latach 1940-1941	338
Wojna na Bałkanach	340
Podbój Jugosławii i druga faza wojny z Grecją	343
Operacja Merkury – opanowanie Krety	345
Walki w Afryce w 1941 roku	347
Kształtowanie nowych koncepcji politycznych i bloków wojennych	349
Pakt Trzech	349
ZSRR i Pakt Trzech	351
Japonia i Pakt Trzech	353
Stany Zjednoczone, Japonia i Trzecia Rzesza	354
Afera Rudolfa Hessa	355
Plany niemieckie na czas pokoju	357
Wojna Trzeciej Rzeszy z ZSRR w 1941 roku	359
Spór o genezę wojny w 1941 roku	359
Przygotowania wojenne ZSRR	360
Potencjał wojenny Niemiec i ZSRR	363
Bezpośrednie przygotowania Niemiec do uderzenia na ZSRR	366
ZSRR w obliczu wojny	370
Przebieg działań wojennych do września 1941 roku	372
Walka o nordycką Europę. Sojusznicy Trzeciej Rzeszy wobec agresji na ZSRR	379
Załamanie planu wojny błyskawicznej w ZSRR	385
Przejście Japonii do podboju basenu Oceanu Spokojnego i Azji Południowo-Wschodniej	388
Stany Zjednoczone wobec wojny w latach 1939-1941	388
Przesłanki ekspansji japońskiej w latach 1940-1945	391
Rywalizacja mocarstw w Chinach i na Oceanie Spokojnym	393
Japońskie przygotowania do „wielkiego skoku”	396

Atak na Pearl Harbor w dniu 7 grudnia 1941 roku	400
Podboje japońskie w okresie od 7 grudnia 1941 roku do końca maja 1942 roku	403
Okupacja państw podbitych i ruch oporu narodów uzależnionych	409
Polityka okupacyjna państw europejskich	409
Polityka okupacyjna Japonii	413
Ruch oporu w krajach uzależnionych i okupowanych	416
Podział świata na bloki wojenne i układ sił w świecie	419
Oś Berlin – Rzym – Tokio i jej sojusznicy	419
Blok państw koalicji antyfaszystowskiej (alianci)	422
Państwa neutralne	427
Układ sił pomiędzy walczącymi stronami	429
Wypieranie państw osi i likwidacja zagrożenia z ich strony	433
Eliminacja faszystowskich Włoch (1942-1944)	433
Rozгромienie armii niemieckiej i kapitulacja Niemiec w maju 1945 roku	434
Wypieranie Japonii z terenów opanowanych w latach 1941-1942	438
Powstrzymanie ekspansji japońskiej w 1942 roku	438
Chiny i Azja Południowo-Wschodnia	439
Pierwsze efekty ataku na wyspy japońskie	442
Uderzenie ZSRR na Japonię i rozbięcie Armii Kwantuńskiej	445
Bomba atomowa	447
Kapitulacja Japonii	451
Skutki zmagañ wojennych	454
Straty osobowe walczących stron	454
Straty materialne i zniszczenia wojenne	459
Wpływ wojny na rozwój nauki i techniki	463
Problemy geopolityczne	466

CZĘŚĆ V. ZIMNA WOJNA (1945-1991)

W cieniu wojny (1945-1947)	469
Okupacja państw pokonanych	469
Kryzys powojenny w świecie	472
Przypływ fali rewolucyjnej w świecie	476
Powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych	479
Procesy zbrodniarzy wojennych i kolaborantów	480
Wpływ wojny na kształtowanie nowych mitów i stereotypów	483
Problemy etyczne i moralne	486
Odbicie wojny w literaturze i sztuce	487
Traktaty pokojowe	490
Zaostrzenie walki o wpływy na Bliskim Wschodzie i rozpad systemu kolonialnego w Azji Południowo-Wschodniej	491
Polityka ZSRR w latach 1945-1948	491
Walka mocarstw o wpływy na Bliskim Wschodzie i powstanie państwa Izrael	494

Wzrost roli i znaczenia Organizacji Narodów Zjednoczonych	605
Tendencje odprężeniowe w świecie w latach 1970-1975	609
Względna normalizacja stosunków politycznych w Europie	609
Rozwój Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej w latach siedemdziesiątych	611
Kryzys energetyczno-paliwowy i finansowy lat 1973-1974	614
Stosunki w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i krajach obozu socjalistycznego	618
Ewolucja stosunków w pozostałych regionach Europy.	623
Półwysep Pirenejski.	623
Państwa skandynawskie	627
Kraje Europy Południowo-Wschodniej	631
Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.	635
Normalizacja stosunków w Chinach.	637
Modernizacja i industrializacja Japonii.	638
Australia po drugiej wojnie światowej	639
Rozpad bloku komunistycznego	
i upadek Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (1976-1991)	641
Rewolucja naukowo-techniczna i jej skutki	641
Wyzwania ideologiczne końca XX wieku i ewolucja polityki Watykanu.	644
Załamanie gospodarcze oraz osłabienie wpływów i znaczenia Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich	650
Wzrost roli i znaczenia Stanów Zjednoczonych w świecie	654
Wydarzenia lat 1980-1981 w Polsce i ich następstwa	658
Reformy Margaret Thatcher w Wielkiej Brytanii (1979-1990).	660
Postępy procesów integracyjnych w Europie Zachodniej i wzrost ekonomicznej roli Europy w świecie	663
„Głasnost” i „pierestrojka”. Reformy Gorbaczowa w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.	668
Okrągły Stół w Polsce i jego następstwa	671
Przeobrażenia w pozostałych krajach realnego socjalizmu i likwidacja Niemieckiej Republiki Demokratycznej	672
Rozpad Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i upadek Gorbaczowa	676

CZĘŚĆ VI. OSTATNIA DEKADA XX WIEKU (1991-2000)

Świat wobec rozpadu Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich	681
Stany Zjednoczone Ameryki.	681
Republika Federalna Niemiec	686
Wielka Brytania, Francja i Włochy	691
Ewolucja sytuacji w Rosji.	697
Wspólnota Niepodległych Państw	701
Litwa, Łotwa, Estonia	705
Ewolucja stosunków w Czechosłowacji, Polsce, na Węgrzech, w Bułgarii i Rumunii	708
Sytuacja ogólna	708
Czechy i Słowacja	709

Polska	712
Węgry	715
Bułgaria	716
Rumunia.	717
Rozpad Jugosławii i wojna domowa w Bośni	718
Ewolucja sytuacji w Albanii	722
Rozwój pozostałych państw europejskich	723
„Pustynna Burza”, Bliski Wschód i Ameryka Łacińska	727
Japonia wobec przełomu	730
Ewolucja stosunków w Chinach	732
Stagnacja Indii	735
Podbój Timoru Wschodniego przez Indonezję	736
Ostatnie lata XX wieku	737
Ewolucja stosunków politycznych w Europie lat 1997-2000	737
Unia Europejska i NATO	742
Wojna o Kosowo (1997-1999)	746
Ewolucja stosunków w niedorozwiniętych regionach pozaeuropejskich	750
Wojna z terroryzmem w świecie	751
Kultura i sztuka końca wieku	755

CZĘŚĆ VII. GŁÓWNE ASPEKTY I TRENDY ROZWOJOWE ŚWIATA W XX WIEKU

Eksplozja demograficzna i rozbudowa struktury państwowej świata	761
Przemiany ekonomiczne w świecie	764
Rozwój nauki i techniki	769
Ewolucja poglądów na temat powstania świata i życia na Ziemi	777
Skutki eksplozji demograficznej	779
Zagrożenie ekologiczne	782
Narkomania i nowe choroby cywilizacji	783
Konflikty zbrojne i wojny	785
Organizacja Narodów Zjednoczonych i organizacje regionalne w nowych warunkach	788
Wyznania i Kościoły w końcu XX wieku	793
Rola sportu w dziejach XX wieku.	800
Globalizm i problem nowego przywództwa politycznego w świecie	802
WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW.	809
BIBLIOGRAFIA	815
INDEKS OSÓB.	829